

Tuija Hukkanen
Sosionomi (AMK) -diakoni
Eija Määttä
Sosionomi (AMK)
Meeri Puustinen
Sosionomi (AMK)
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveystieteiden
ammattikorkeakoulututkinto
Opinnäytetyö, 2021

DIGITAALINEN TYÖMENETELMÄ ENNALTA- EHKÄISEVÄÄN PERHETYÖHÖN

Ohjausvideot lapsiperheiden haasteisiin

TIIVISTELMÄ

Hukkanen, Tuija

Määttänen, Eija

Puustinen, Meeri

Digitaalinen työmenetelmä ennaltaehkäisevä perhetyöhön Pieksämäen Perhekeskukselle, Ohjausvideot lapsiperheiden haasteisiin

35 sivua

Syksy 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), diakoni

Kehittämispainotteisen opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää uusi toiminnallinen väline Pieksämäen kaupungin Perhekeskukselle. Perhekeskuksen lisäksi Pieksämäen seurakunta hyödyntää ohjausvideoita seurakunnan lapsiperhetoiminnassa. Tuotimme kaksi ohjausvideota. Ohjausvideolla pyritään antamaan perheille oikea-aikaista tukea ja apua arkeen.

Perhekeskuksessa oli havaittu ennaltaehkäisevien palveluiden lisääntynyt tarve. Ideoimme helposti saatavilla olevan matalakynnyksen palvelun, jota olisi helppo hyödyntää ennaltaehkäisevään perhetyöhön. Ideointi tuotoksestamme syntyi kaksi ohjausvideota. Ohjausvideot ovat uudenlainen palvelu Pieksämäen Perhekeskuksessa. Videot käsittelevät lasten älylaitteilla viettämää aikaa ja lapsen haastavaa käytöstä. Teoriapohjana oli ennaltaehkäisevä perhetyö ja menetelmänä käytimme ohjausvideointia.

Ohjausvideoita testattiin useassa perheessä ja tuloksena kasvattajat kertoivat ohjausvideoiden olevan hyödyllistä tukea ennaltaehkäisevässä perhetyössä. Tämä uusi työmenetelmä on käyttökelpoinen ja sen merkitys korostuu ennaltaehkäisevässä perhetyössä.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että videoiden asiasisällöt vastasivat asiakkaiden tarpeisiin. Ohjausvideoiden pituudet olivat sopivat ja niiden visuaalinen ilme oli helppoa seurattavaa. Asiasisältö ohjausvideoissa oli selkeää ja ymmärrettävää.

Asiasanat: ennaltaehkäisevä perhetyö, vuorovaikutus, positiivinen kasvatus, ohjausvideo

ABSTRACT

Hukkanen, Tuija

Määttänen, Eija

Puustinen, Meeri

Digital work method for preventive family work for Pieksämäki Family Center,
Guidance videos on the challenges of families with children

35 Pages

Diakonia University of Applied Sciences

Bachelor`s Degree in Programme in Social Services

Bachelor of Social Services, Deacon

The aim of this development-centered thesis was to create a new operational instrument for the family center offered by the City of Pieksämäki. In addition to the family center, Pieksämäki parish utilizes instructional videos in the parish's children's family activities. We produced two instructional videos. The purpose of these instructional videos is to provide families with timely support and help in their daily lives.

Family center workers had noticed an increased need for preventive services. We designed an easily accessible low-threshold service that could be conveniently utilized in preventive family work. The plans resulted in two instructional videos. These videos introduce a new service to the family center portfolio. The videos address the time children spend using smart devices and the challenging behavior of children. The theoretical background consists of literature on preventive family work, and our methodology centers around the use of instructional videos.

The instructional videos were tested by several families. The parents and guardians reported that the videos offer beneficial support for preventive family work. This new method is viable, and its meaningfulness is accentuated in preventive family work.

In conclusion, the videos' informational content met the clients' needs. The videos were of an appropriate length and visually easy to follow. Furthermore, the information was presented in a clear and intelligible manner.

Keywords: preventive family work, interaction, positive upbringing, instructional video

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 PERHETYÖN LÄHTÖKOHDAT	6
2.1 Ennaltaehkäisevä perhetyö	6
2.1 Perhetyö	6
2.3 Perhetyö seurakunnassa	8
2.4 Vanhemmuus	9
3 OHJAUSVIDEO TYÖSKENTELYMENETELMÄNÄ	12
4 OHJAUSVIDEOIHIN VALIKOIDUT KASVATUSMENETELMÄT	14
4.1 Vuorovaikutusmenetelmä	14
4.2 Positiivinen kasvatustapa	14
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	16
5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus	16
5.2 Yhteistyökumppanin esittely	17
5.2.1 Ohjausvideoiden hyödyntäminen Pieksämäen Perhekeskuksessa	18
5.2.2 Ohjausvideon hyödyntäminen Pieksämäen seurakunnassa	19
6 OHJAUSVIDEOIDEN TOTEUTUS	20
6.1 Ohjausvideoiden aiheiden valinta	20
6.2 Ohjausvideoiden käsikirjoitus	21
6.3 Ohjausvideoiden toteutus	22
6.4 Videoiden palauteet perheiltä ja Perhekeskuksen työntekijöiltä	23
7 POHDINTA	25
7.1 Ammatillinen kasvu	25
7.2 Eettisyyden pohdinta	27
7.3 Jatko ideat opinnäytetyöhömmme	27
LÄHTEET	29
LIITE 1	32

LIITE 2	33
LIITE 3	34
LIITE 4	35

1 JOHDANTO

Digitalisaatio on rantautunut sosiaalialalle. Se tuo uusia työmuotoja ja erilaisia palveluja perhetyöhön. Työssä tarvitaan sopeutumista jatkuvaan kehittämiseen. Palveluiden käyttäjät otetaan mukaan kehittämiseen ja työntekijät ymmärtävät Gemba-kävelyn merkityksen. Sen avulla kerätään tietoa siitä, mitkä tuottavat lisäarvoa tai missä on palveluprosessin pullonkaula.

Kehittämispainotteisen opinnäytetyömme aihe on uuden työmenetelmän luominen Pieksämäen kaupungin Perhekeskukselle. Uusi työmenetelmä on tarkoitettu lapsiperheille ennaltaehkäisevään perhetyöhön.

Pieksämäen kaupungin Perhekeskuksessa korjaava perhetyö on vienyt resursseja, jolloin ennaltaehkäisevään perhetyöhön ei ole jäänyt aikaa. Perhekeskuksesta nousi esiin tarve kehittää ennaltaehkäiseviä perhetyön palveluja. Perhetyön tarpeesta alkoi opinnäytetyön suunnittelu ja toteutus.

Opinnäytetyö sisältää kaksi ohjausvideota lapsiperheiden käyttöön. Ohjausvideot lapsiperheille ovat osa Perhekeskuksen tuottamaa ennaltaehkäisevää perhetyötä. Ohjausvideo menetelmänä on nykyaikainen palvelu. Vaikka palvelu on nykyaikaista se aiheuttaa eettistä pohdintaa useammasta eri näkökulmasta.

Ohjausvideoiden sisällöt käsittelevät kuvaohjausta, ruutu-aikaa, vuorovaikutusta ja positiivista kasvatusta. Positiivisesta kasvatuksesta Cantel (2010, s.174) kirjoittaa teoksessaan ja kertoo positiivisen palautteen suuresta merkityksestä lapsen kasvulle ja kehitykselle.

Verkostoituminen ja yhteistyön tekeminen on oleellista perhetyössä. Uuden työmenetelmän luomisessa yhteistyön merkitys korostuu opinnäytetyöprosessissamme. Kunnioittaminen, kuunteleminen ja aito kohtaaminen ovat sosionomin ammatissa punainen lanka.

Yhteistyökumppaneitamme ovat Pieksämäen kaupungin Perhekeskus ja Pieksämäen seurakunta. Ohjausvideot julkaistaan lapsiperheiden tietopankissa perheille.fi sivustolla.

2 PERHETYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Ennaltaehkäisevä perhetyö

Erilaiset menetelmät, joita käytetään ennaltaehkäisevässä perhetyössä, ovat näkökulmia tai ideologioita, joita toteutetaan perheen arjessa. Ennaltaehkäisevää perhetyötä voidaan toteuttaa monenlaisilla toimintamalleilla. Työskentelyä voidaan käydä läpi dialogina perheen jäsenten kanssa, erilaisina retki- ja leiritoimintoina, digitaalisten palveluiden avulla ja ryhmä- tai perhetapaamisina. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, s.15.)

Ennaltaehkäisevän perhetyön tavoitteena on ehkäistä riskejä, joita voi syntyä elämän muutostilanteissa ja ylläpitää hyvinvointia perheessä. Ennaltaehkäisevän perhetyön tehtävänä on tukea perhettä, ohjata ja neuvoa pulma tilanteissa, sekä auttaa voimavarojen löytämisessä. Työn painopiste on tuessa, joka tapahtuu jo hyvin varhaisessa vaiheessa.

Varhaisessa vaiheessa vaikeudet tai ongelmat ovat vielä pieniä. Ongelmat voidaan saada ratkaistua lyhyenkin ajan kuluessa ja muutoksia saada aikaan ennaltaehkäisevällä perhetyöllä. Varhaisen tuen työmuoto on usein perheelle ja työntekijälle hyvin palkitsevaa. (Järvinen ym., 2012, s.73) Työntekijöiden on tärkeää havainnoida perheiden avuntarvetta, koska ennaltaehkäisevässä perhetyössä perheiden on tärkeää saada tukea oikea-aikaisesti (Rönkkö & Rytönen 2010, s.32–33).

2.1 Perhetyö

Perhetyö määritellään sosiaalihuoltolaissa (L1301/2014 3. luku 18. §), ja se on sosiaalipalvelua. Kunnat järjestävät perhetyötä sosiaaliohjauksen eri keinoin. Kunnissa perhetyön sisältö ja lain tulkinta vaihtelee, mikä saattaa aiheuttaa palvelun määrässä ja laadussa vaihtelevuutta.

Suomen hallitus on ottanut kantaa lapsi- ja perhepalvelujen kehittämiseen. Kannanoton ansiosta lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa (LAPE) jatketaan vuosina 2020–2022. Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan lujitetaan perhekeskuksien toimintaa ja varhaista perheiden tukea arjessa. (Sote-uudistus lapsi- ja perhepalvelut, i.a.)

Perhetyö on usein osana moniammatillista osaamista. Perhetyöhön liitetään useamman alan asiantuntijuutta ja tietoa. Perhetyötä tuotetaan monessa organisaatiossa, kuten oppilaitoksissa, sairaalassa, kotipalvelussa, perhe- ja kasvatusneuvolassa, sosiaalitoimistossa, lastensuojelulaitoksissa, lasten neuvolassa ja seurakunnassa. (Vuori & Nätkin 2007, s.7.)

Perhetyön tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen, lasten kasvatuksen ja hoidon sekä arkirutiinien ja arjen hallinnan ohjaaminen, perheen toimintakyvyn vahvistaminen, vuorovaikutustaitojen sekä sosiaalisten verkostojen laajenemisen tukeminen. (Perhetyö, 2021.) Perheen parhaaksi teoksessa kirjoitetaan asiakas-, perhe- ja lapsilähtöisyyden olevan tärkeimmät periaatteet toteutettaessa perhetyötä (Järvinen ym. 2012, s. 17).

Perhetyön asiakkaina ovat perheet, joissa on alaikäinen lapsi tai lapsia. Työskentely tehdään perheen kanssa yhdessä tai perheen jäsenille suunnitellaan yksilöllistä tukea. (Vuori ym., 2007, s.8.) Perhe itse rajaa millainen heidän perheensä on. Perheen omat arvot määrittelevät sen, kuinka perhetyö rakentuu. Lisäksi työskentelyssä huomioidaan perheenjäsenten yksilölliset arvot. (Järvinen ym., 2012, s. 23–25.)

Palvelun päämääränä on saada lapsiperheille apu varhaisessa vaiheessa. Ammatillaisen huomattua perheen avun tarve, tukea tarjotaan heti. Tukea annetaan perheelle tarvittava määrä. Perheiden ongelmien lisääntymistä ja syrjäytymistä voidaan ehkäistä oikea-aikaisella tuella. Lastensuojelun asiakkuutta ei tarvita saadakseen tukea perhetyöstä. Yhtenä tärkeänä osana on se, että perhetyöntekijä käy perheen kotona ja ottaa osaa perheen arjen toimintaan. Tämä vaatii luottamussuhdetta perheen ja työntekijän välillä. (Perhetyö, 2021.)

Perhetyötä laajasti tarkastellen voidaan kaikki työ, mitä tehdään perheiden kanssa, todeta olevan perhetyötä. Monet tahot kehittävät menetelmiä perhetyöhön, joita mukautetaan eri malleilla asiakastyössä. (Vilén ym., 2014, s.24–25.)

Perhetyötä kehittäessä perhe on perhetyön asiakkaana kokemusasiantuntija. Näin voidaan parannella laatua- ja vaikuttavuutta perhetyössä, kun perhetyö tutustuu asiakkaan näkökulmaan. Tämä on tärkeää toiminnan onnistumiselle ja kehittämiseksi perhetyössä. (Järvinen ym., 2012, s. 30.)

2.3 Perhetyö seurakunnassa

Kirkon varhaiskasvatukseen kuuluvat lapsi- ja perhetyö ja se siltä osin ohjaa seurakunnan kasvatustyötä. Varhaiskasvatuksen keskeisenä roolina kirkossa nähdään kasvatuskumppanuus (Sutinen & Valtonen, 2016, s.15). Ennaltaehkäisevä perhetoiminta kuuluu yhtenä osana varhaiskasvatukseen. Seurakunnassa tapahtuva perhetyö on liitetty osaksi muuta toimintaa. Perhetyö seurakunnassa ei ole erillinen työala. Perhetyö työalana kuuluu seurakunnan koko henkilökunnalle työnkuvasta riippumatta. Seurakunnan työntekijöiden työtapaan kuuluu perheiden tapaaminen ja hyvinvoinnin tukeminen. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.).

Seurakunnassa perhetyön perustana on perhelähtöisyys, joka merkitsee työtettä, jossa seurakunta kaikessa toiminnossaan kuuntelee ja huomioi perheiden tarpeita (Sutinen, 2016, s. 84). Perhelähtöinen näkökulma on olla avoin erilaisia perheitä kohtaan ja seurakunta kohtaa perheitä heille sopivissa paikoissa. Seurakunnan perhetyössä näkyy hengellinen työote, joka on alusta jokaisessa kohtaamisessa. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.). Vahvana puolena seurakunnan perhetyössä koetaan se, ettei perhettä tai sen jäseniä nähdä pulmalähtöisesti (Laurinen, 2016, s.161).

Kirkko antaa perheneuvontaa maksutta kaikille sitä haluaville. Kirkko tekee perhetyötä, jonka tarkoitus on vahvistaa erilaisten perheiden ja heidän jäsentensä kasvua ihmisenä. Kasvulla tarkoitetaan vastavuoroista välittämistä, kunnioittamista ja haastavissa elämäntilanteissa jaksamista. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.).

Seurakunnassa voidaan pohtia yhdessä hengellisiä arvoja, uskoon liittyviä kysymyksiä sekä saada neuvoja hengelliseen kehittymiseen (Perhelähtöisen seurakunnan suuntaviivat, i.a.).

Haastattelimme Pieksämäen seurakunnan varhaiskasvatuksen ohjaaja Kaija Puustista. Puustinen kertoo seurakunnan perhetyön elävän muutoksen alla ja haakevan uusia toimintamuotoja, koska perheiden muuttuvat tarpeet vaikuttavat seurakunnan toimintamuotoihin. Laurinen (2016, s. 161) näkee perheiden haasteiden antavan tilaisuuden saavuttaa uusia ja erilaisia perheitä seurakunnan perhetyön piiriin.

Palvelun kysyntä, tarve ja valikoima ovat relevantteja ajatellen perheitä. Mäntynen tuo kirjoituksessaan esille seurakunnan uudistamisen tärkeyden ennaltaehkäisevään perhetyöhön. Varhainen tuki perheille on yksi seurakunnan päämäärä, johon on tarkoituksena löytää käytännönläheisiä keinoja. (Mäntynen 2016, s. 119.)

Sutinen & Valtonen (2016, s.174) kirjoittavat teoksessaan perheen olevan pääsääntöisesti parhain maaperä eri-ikäisille. Perhe vaihtelee elämän eri vaiheissa, perhe seuraa kuitenkin jossain muodossa koko elämän ja vaikka tilanteet elämässä muuttuvat on seurakunnan tehtävä tukea perheenjäsenten välistä vuorovaikutusta sekä heidän välistä yhteyttä.

2.4 Vanhemmuus

Vanhemmuus on merkityksellinen asia lapsen kasvua ja kehitystä ajatellen. Vanhemmuutta tukiessa koko perhettä tuetaan samalla. Vanhemmuuden tukemisella on vaikutusta lapsen ja nuoren mielenterveyden vahvistamiseen sekä itsetuntoon. (Lounais-Suomen Syöpäyhdistys, i.a.)

Vanhemmuus on jatkuva, peruuttamaton prosessi. Vanhemmuuden tehtävät ja roolit vaihtuvat ajan mittaan vanhemmuuden edetessä, mutta myös kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset vaikuttavat vanhemmuuteen ja vanhemmuuteen

kohdistuviin odotuksiin. (Rönkkö & Rytönen 2010, s. 124–125.) Browning kirjoittaa teoksessaan, että vanhemmuuteen kuuluu oikeuksia sekä velvollisuuksia. Perushoivaa, kommunikointia tukevia ihmissuhteita ja taloudellista turvaa on vanhempien kyettävä tuomaan lapsille. (Browning 2013, 10.) Lapsen opettajina tavallaan toimivat perheen aikuiset eli vanhemmat (Friedman, Bowden & Jones, 2003, 5).

Ohjausvideot mahdollistavat vanhemmuuden ajantasaisen tukemisen. Omat aikaisemmat kokemukset vanhemmuudesta tai omasta lapsuudesta tukevat tai rajoittavat hyvää vanhemmuutta. Myös käsitys omista kyvyistä vaikuttaa vanhemmuuteen. Vanhemmat toimivat lapsilleen muun muassa rajojen asettajina, rakkauden antajina ja elämän opettajina. Vanhemmuudessa voi kasvaa ja kehittyä koko ajan ja se ei ole koskaan valmista. (Järvinen ym., 2012, s.124–125.)

Vanhemmuutta kuvataan turvalliseksi ja läsnä olevaksi aikuisuudeksi. Rakkaus, turvallisten ja riittävien rajojen sisällä ovat aikuisuutta. (Kristeri 2002, 23–25). Aikuisuuteen vanhemmuudessa kuuluu, että vanhempi sietää lapsen tunteet ja pystyy reagoimaan lapsen tarpeisiin oikeassa mittasuhteissa. Vanhemman itse-tunto ja omien tunteiden tunnistaminen ovat tärkeässä asemassa vanhemmuudessa.

Painopiste perhetyössä liittyy vanhemmuuteen. Lasta autetaan parhaiten vanhemmuutta tukemalla. Vuorovaikutus vanhemman ja lapsen välillä on merkityksellinen. Tärkeässä asemassa vanhemmuudessa on se, millainen kyky vanhemmalla on reagoida lapsen tarpeisiin. Vanhemmuutta voidaan tukea olemalla vanhemman tukena esimerkiksi lapsen rajaamisessa, jolloin vanhempi ottaa vastaan suuria tunteita lapselta. (Myllärniemi 2007, 41– 42.)

Vanhemmuuden tukemisessa on tärkeää saada vanhempi ymmärtämään itse, kuinka hän vastaa vanhempana lapsen tarpeisiin. Erilaisten neuvojen ja kasvatustalouden työntekijöiden ohjeiden viidakossa vanhemmuus voi tuntua vanhemmasta haasteelliselta. Lisäksi vanhemmuus on voinut kadota omien lapsuudessa koettujen asioiden vuoksi. Jos vanhempi on omassa lapsuudessaan elänyt

puutteellisessa vanhemmuudessa hänellä on puutteelliset taidot vanhemmuudessa. (Kristeri 2002, 22–42).

Kommunikointi haasteiden edessä voi kasvattajan ja lapsen vuorovaikutus olla haasteellista. Vuorovaikutus haasteisiin voidaan hakea tukea erilaisilla visuaalisilla menetelmillä kuten kuvakommunikoinnilla. Kuvat voivat toimia ilmaisun, ajattelun ja viestinnän välineinä sekä niillä voidaan jäsentää lapsen arkea.

Seurakunnan lähtökohtana perhetyössä on vanhemman hyvien puolien vahvistamisen. Seurakunta on havainnut vanhemmuuden olevan haasteellista. Perheet ovat nykyisin monimuotoisempia. Tämän vuoksi seurakunta arvioi toimintaansa jatkuvasti kuinka seurakunta pystyy tukemaan vanhemmuutta. (Laurinen 2016, s.149.)

3 OHJAUSVIDEO TYÖSKENTELYMENETELMÄNÄ

Ohjausvideo menetelmästä voidaan puhua myös audiovisuaalisesta ohjauksesta. Menetelmässä yhdistyy ääni ja kuva sekä mahdollisesti teksti. Sosiaalipalveluissa digitalisaation yksi osa on informaatio teknologiaa hyödyntäen. Sote-tieto hyötykäyttöön 2020-strategia tukee ohjausvideoiden toteutumista. Ohjausvideot ovat sähköisiä palveluja ja ne kuuluvat sote-digitalisaatioon. (Valtioneuvosto 2020.)

Teirikari kirjoittaa Hirvosen kirjassa millaisia ominaisuuksia videolla kannattaa olla. Videon on hyvä heti alussa herättää huomiota, jolloin herää kiinnostus asiaa kohtaan. Samaa mielenkiintoa on jatkuttava koko videon ajan. Videossa on tärkeää, että informaatio on oikea ja asiasisällöltään kehystetty oikein ja se koskettaa ihmisiä. Näin videot, joko vahvistavat perheitä tai auttavat oivaltamaan muutoksen tarpeen. Videon viestien tulee ilmetä selkeästi, ettei tulisi epäselvyyksiä asiaan liittyen. (Hirvonen 2003., s.117–118.)

Ohjausvideoiden valmistus on prosessi, johon kuuluu kolme vaihetta. Visiosta lähdetään liikkeelle ja siitä seuraa käsikirjotus. Ohjausvideoiden tekemisessä on tärkeää kirjoittaa hyvä ja selkeä käsikirjoitus. Käsikirjoituksessa rajataan tarkasti mitä halutaan tuoda esille ja mietitään tarkkaan, kuinka ilmaisu tapahtuu videoissa. Toinen vaihe on kuvausvaihe. Tämä vaihe on analyttinen, koska käsikirjoitus muutetaan kuviksi ja videoiksi. Viimeinen vaihe on leikkausvaihe, jossa kuvat ja videot yhdistetään. (Aaltonen 2018, s.14–15.)

Kaksi ohjausvideotamme ovat produktio opinnäytetyössä. Ohjausvideot ovat selkeitä ja muutaman minuutin mittaisia. Videoiden oikea-aikainen saavutettavuus nousee merkittäväksi lapsiperheelle pulman ilmentyessä. Videoita on mahdollisuus katsoa uudelleen, jotta voidaan tarkastella saatua informaatiota. Lapsiperheet saattavat etsiä internetistä tietoa ennen lapsiperheidenpalveluihin siirtymistä. Ohjausvideot tukevat oikea-aikaisuutta, kun palvelu on saatavilla milloin ja mihin aikaan tahansa tarpeen ilmaantuessa. (Ilmarinen & Koskela 2015, s.53–54.)

Perheille suunnattuja ohjausvideoita voidaan hyödyntää laajasti perhetyössä. Jokaisesta eri pulma tilanteesta voidaan tehdä oma ohjausvideo. Näin eri perheet pystyisivät saamaan ohjausta, tietoa ja tukea arkeensa oikea-aikaisesti. Ohjausvideot tukevat perhetyötä sillä tavoin, että perhe voi palata ohjeistukseen myöhemmin ja se auttaa palauttamaan saadun tiedon.

Ohjausvideoiden laaja-alaista näkyvyyttä voidaan tehostaa toistamalla ohjausvideoita paikoissa, joissa perheet viettävät aikaansa kuten neuvolan odotus aula, perhekerhot ja lapsiperheille suunnatuilla internet sivustoilla.

Perhetyön resursseja voidaan käyttää tehokkaammin ohjausvideoiden ansiosta. Perhetyö voi keskittyä perheen tukemiseen perheen muutoksessa, jonka he ovat itse oivaltaneet ohjausvideoiden kautta.

4 OHJAUSVIDEOIHIN VALIKOIDUT KASVATUSMENETELMÄT

4.1 Vuorovaikutusmenetelmä

Vuorovaikutustilanteissa ihminen tarvitsee sosiaalisia taitoja, joita ovat muun muassa läsnä oleminen tilanteessa. Läsnäolo tarkoittaa, että toinen tulee kuulluksi sekä hänen ajatuksilleen ja sanomiselleen annetaan tilaa, toisen tilanteeseen eläytymistä ja omien tunteiden hallintaa. (Järvinen ym., 2012, s.138.)

Vuorovaikutus on etenevä ja olosuhdesidonnainen tulkintaprosessi. Tätä tulkintaprosessia muovaa puheemme, eleemme ja kehomme asennot. Ihmisen vuorovaikutustaidot ilmaisevat jotain hänen elinympäristöstään, joista hän on saanut vaikutteita. (Rönkkö & Rytönen, 2010, s.166). Jokainen ihminen voi kehittää omia vuorovaikutustaitojaan iästä riippumatta. Näitä vuorovaikutuksessa käytettäviä taitoja on mahdollista tunnistaa, oppia ja vahvistaa koko elämänsä ajan. Asiakastyössä erilaisia vuorovaikutuksen tarpeita tulee ottaa huomioon yksilöllisesti. (Seppänen ym., 2014, s. 234.)

Kuten Cantellkin kirjassaan mainitsee, vuorovaikutus tilanteissa sovittuihin sääntöihin sitoudutaan innokkaammin kuin ylhäältä määrättyihin sääntöihin. Kasvattajan kannattaisikin ottaa lapsi mukaan keskustelemaan ja sopimaan yhteisistä säännöistä. Aina ei päästä yhteisymmärrykseen sovituista asioista, eikä se ole aina välttämätöntäkään, kunhan lapsi kokee tulleen kuulluksi. (Cantell 2010, s.148–149.)

4.2 Positiivinen kasvatustapa

Positiiviset tunteet ovat hyvinvointimme perusta, näitä tunteita ovat optimismi, rakkaus, sympatia, elinvoimaisuus, viehätys, huomaavaisuus ja ilo. Edellä mainitut tunteet lisäävät elämäämme erilaisia, mutta toisiinsa liittyviä positiivisia seureauuksia. (Leskisenoja 2019, s. 19.)

Positiivisessa kasvatustieteessä kasvattaja tuottaa turvallisen toimintaympäristön, välineet ja vuorovaikutuksen, joiden kautta lapsi löytää omat vahvuutensa. Positiivisessa kasvatuksessa tehostetaan kunnioittavaa yhteyttä lapseen, ongelmatilanteissa tukemiseen ja ensisijaisesti hyvän näkemiseen. (Vuorinen, 2021.) Aikuisten hyvinvointi on suorassa suhteessa lasten hyvinvointiin (Leskisenoja 2019, s. 9). Jokainen lapsi tarvitsee jossain elämänsä vaiheessa apua tunnistaakseen omia tunteitaan.

Positiivisen kasvatustieteen avulla voidaan kasvattaa taitoa tunnistaa positiivisia tunteita ja näin kasvattaa lapsen positiivisia elämyksiä jokapäiväiseen elämään. Lapsen onnistumiset ja positiiviset kokemukset vahvistavat lapsen itsetuntoa ja auttavat selviämään tulevista koettelemuksista.

Kasvatustieteen toimissa positiivisen kasvatustieteen näkökulmasta hän kykenee kokemaan lapseensa yhdistetyn negatiivisävyisen ominaispiirteen uudessa myönteisessä näkökulmassa kuten vilkkaus voitaisiin tulkita energisyydeksi. On tärkeää panostaa positiivisiin tunteisiin ja hyvinvointiin, unohtamatta kuitenkaan negatiivisten tunteiden tärkeyttä (Leskisenoja 2019, s.22).

Lapset, joilla on puutteita itsesäätelyn kanssa tai heillä on ADHD- tyyppistä oirehdintaa saivat suuren tuen positiivisen kasvatuksen hyödyntämisestä. Perheen myönteistä ilmapiiriä sekä vuorovaikutusta tukevat vahvuuksien ymmärrettävyys, positiiviset kommentit sekä kannustuksen saaminen. Näitä harjoitteita voidaan tehdä myös kotona. (Vuorinen 2021.)

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyömme eteni Diakonia ammattikorkeakoulun opinnäytetyö prosessin mukaisesti. Opinnäytetyö prosessiin kuului erilaisten työpajojen suorittaminen hyväksytysti. Lisäksi opinnäytetyö oli jaettu neljään eri kurssiin, joihin kuului seminaareja. Seminaareista saimme palautetta opinnäytetyön ohjaavalta lehtoreilta ja opponenteilta. Palautteen ansiosta saimme hyödyllisiä ideoita opinnäytetyön parantamiseksi ja kehittämiseksi.

Opinnäytetyö toteutettiin kolmen hengen ryhmänä. Ryhmässä kaikki olivat tietoisia omasta jäsenyydestä ryhmän sisällä sekä ketä siihen kuului. Yhteisesti sovimme, kuinka opinnäytetyöhön liittyvät taloudelliset kulut jaetaan opinnäytetyöntekijöiden kesken. Päätimme myös, että annamme rakentavaa palautetta työkentelytavoista toisillemme opinnäytetyö prosessin aikana.

5.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tarkoitus

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda uusi työmenetelmä Pieksämäen kaupungin Perhekeskukselle. Ideoimamme työmenetelmä on ohjausvideoiden tuottaminen Perhekeskuksen ennaltaehkäisevään perhetyöhön. Opinnäytetyön aihe nousi ennaltaehkäisevän palvelun kehittämisen tarpeesta Pieksämäen kaupungin Perhekeskuksessa. Perhekeskuksen työntekijöiden työaika suuntautuu suurimmaksi osaksi korjaavaan asiakastyöhön ja ennaltaehkäisevään työhön ei juuri jää aikaa. Ohjausvideot ovat ennaltaehkäisevä työmuoto ja on osa Pieksämäen kaupungin strategiaa, jossa luvataan kehittää palveluja kuntalaisille (Pieksämäen kaupunki. strategia 2018— 2027).

Opinnäytetyön tarkoituksena on lapsiperheiden tukeminen arjen haasteissa ohjausvideoiden muodossa ja julkaista kahden ohjausvideon linkit lapsiperheiden sähköisessä tietopankissa, perheille.fi sivustolla. Ohjausvideoista perheet saavat ajasta ja paikasta riippumatonta tukea. Lapsiperhe pystyy ennaltaehkäisevästi huomioimaan mahdolliset haasteet ja saamaan oikea-aikaisesti apua

ohjausvideoiden ansiosta. Tämä voisi johtaa asiakasmäärien laskuun Pieksämäen kaupungin Perhekeskuksessa.

Perheen parhaaksi teoksen kirjoitukset vahvistavat ohjausvideoiden avun olevan perheille matalan kynnyksen tarjoamaa palvelua lapsiperheille. Teoksessa kirjoitetaan, kuinka haasteellista on hakea apua omalle perheelleen. Vanhemmat kokevat, etteivät löydä helposti oikeaa palvelua. (Järvinen ym., 2012, s 40.)

Ohjausvideoiden tarkoituksena on antaa lapsiperheille tietoa ennaltaehkäisevästi ja kuinka selviytyä lapsiperheiden haasteista sekä tukea kasvattajaa kasvatus-tehtävässä. Videoiden aiheet valikoituvat asiakkaiden tarpeita ajatellen.

Ohjausmateriaali on lyhyt, ymmärrettävä ja sisältää liikkuvaa kuvaa ja ääntä. Lapsiperheiden on helppo katsoa ohjausvideoita useamman kerran ja palata myöhemmin uudestaan niihin. Ohjausvideoiden myötä mahdollisesti lapsiperheiden ei tarvitse hakeutua lapsiperheiden palveluiden piiriin, kun ovat ratkaisseet haasteen itse ohjausvideoita hyödyntäen.

Opinnäytetyö keskittyy positiiviseen, kunnioittavaan ja vuorovaikutukselliseen kasvatukseen. Voimavarojen vahvistaminen ja positiivisuus lujittaa itsetuntoa sekä auttaa suuntaamaan ajatuksia kohti tulevaisuutta. Nämä tukevat kaiken ikäisiä henkilökohtaisessa kasvussa ja auttavat selviytymään elämän haasteista.

5.2 Yhteistyökumppanien esittely

Pieksämäen kaupungissa asuu noin 18 000 ihmistä ja kaupungin tavoitteena on jatkuva kehittäminen. Pieksämäen kaupungilla, kolmannella sektorilla ja Pieksämäen seurakunnalla on yhteinen sähköisessä muodossa oleva tietopankki lapsiperheille, perheille.fi sivusto.

Pieksämäen kaupungin Perhekeskus kuuluu perheiden palveluiden alueeseen. Perheiden palvelujen aluejohtaja Greta Jauhijärvi myönsi luvan tuottaa kehittämispanotteisen opinnäytetyön Perhekeskukselle. Perhekeskuksen Milla

Ryynänen toimii yhteyshenkilönä opinnäytetyössä Pieksämäen Perhekeskukseen. Pieksämäen kaupungin Perhekeskuksen henkilökunta yhteistyötahona on helposti lähestyttävä ja aktiivinen toimija yhteistyössä. He omaavat vahvan ammattitaidon ja heidän tapansa kohdata ihmisiä on kunnioittava. Perhekeskus tuottaa lapsiperheiden palveluja. Palveluina Perhekeskus tuottaa perheohjausta, lapsiperheiden kotipalvelua, tehostettua perhetyötä, kasvatus- ja perheneuvontaa ja neuvola palveluja.

Pieksämäen kaupungin lisäksi yhteistyötahomme on Pieksämäen seurakunta. Pieksämäen seurakunnassa on jäseniä vähän yli 15 000 ja seurakunnassa työskentelee useita ammattilaisia lapsiperheiden parissa. Pieksämäen seurakunta hyödyntää ohjausvideoita tukiessaan perheitä. Seurakunnan yhteistyöhenkilönä toimii varhaiskasvatuksen ohjaaja Kaija Puustinen.

5.2.1 Ohjausvideoiden hyödyntäminen Pieksämäen Perhekeskuksessa

Ohjausvideoiden hyödyntämisessä tulee ottaa lapsiperheet kohderyhmänä huomioon. Visuaalisella ilmeellä voidaan lisätä lapsiperheiden kiinnostavuutta ja lisätä kommunikointia perheen sisällä ohjausvideoiden sisällöstä. Ohjausvideoiden sisällöt ovat toiminnan ohjaamista ja opastamista uusiin toimintatapoihin. Perheet saavat kasvatuksellista- sekä oikea-aikaista tukea ohjausvideoita katselemalla ja ideoita muutoksen saavuttamiseksi Ohjausvideo menetelmä on toimiva videoiden ollessa saatavilla aikaan ja paikkaan sitoutumattomia. Ohjausvideoihin pystyy palaamaan toistuvasti uudelleen.

Pieksämäen Perhekeskus voi hyödyntää ohjausvideot ennaltaehkäisevään perhetyöhön. Ohjausvideoiden avulla mahdollisesti Perhekeskuksen asiakasmäärät pienenisivät Perhekeskuksen palveluista. Tämä voisi auttaa Perhekeskuksen resurssien hyödyntämisen tehokkaammin ja mahdolliset asiakasjonot pienenisivät.

Ohjausvideoista mahdollisesti hyötyy moni perhe yhtä aikaa, kun taas kotiin vietävässä ennaltaehkäisevästä perhetyöstä hyötyy siinä hetkessä yksi perhe

kerrallaan. Perhetyö pystyy nopeasti reagoimaan pinnalla oleviin ilmiöihin ja haasteisiin, joita perheillä on sillä hetkellä.

5.2.2 Ohjausvideon hyödyntäminen Pieksämäen seurakunnassa

Seurakunnan perhetyö työskentelee hyvin erilaisissa elämäntilanteissa olevien perheiden kanssa. Seurakunta voi hyödyntää ohjausvideoita perhekerhoissa ja jopa ennaltaehkäisevänä palveluna lapsiperheille. Ohjausvideoita voidaan esittää Eka vauva-kerhossa, jossa ensi kertaa vanhemmaksi tulleet saavat jo ennen esiin tulleita haasteita keinoja toimia ja miettiä mahdollisia ratkaisuja. Kerhossa esitetty videon sisältö voidaan avata keskustelemalla katsojien kanssa. Välttämättä ei tarvita olemassa olevaa ongelmaa vaan ennaltaehkäisy on tässä avainasemassa. Näin myös kirkko voi kehittyä ja tarjota digitaalista palvelua perheille. Tämä vaatii seurakunnilta aktiivisuutta kotisivujen päivittämisessä sekä sosiaalisessa mediassa toimimisessa. Tällä hetkellä seurakuntien sivut koetaan informatiivisiksi.

Seurakunnalle toteutetussa videossa on tärkeää muistaa seurakunnan perhetyön erityispiirteet, joita ovat kristinuskon opetus, hengellisyys ja kristillisyys. Ohjausvideossa tavoitteena on tuottaa materiaali, joka tukee perheen kristillistä kasvua. Videossa, joka tuottaa seurakunnan perhetyölle ideana voi käyttää iltatoimet, joka sisältää iltapalan, hammaspesun, iltasadun ja iltarukouksen tai siunaamisen. (Kaija Puustinen, varhaiskasvatuksen ohjaaja Pieksämäen seurakunta, henkilökohtainen tiedonanto 21.9.2021.)

Seurakunta voi tarjota perheille ohjausvideoita ja tuoda näin uutta matalankynnyksen toimintaa organisaatioonsa. Seurakunnan työntekijä voi työssään hyödyntää tekemiämme ohjausvideoita antaen vinkkejä vanhemmuuden haasteisiin. Osa perheistä haluaa hakea tukea seurakunnasta sosiaalipuolen sijaan, saaden samalla hengellistä tukea ja apua.

6 OHJAUSVIDEOIDEN TOTEUTUS

Haastattelimme Perhekeskuksen työntekijöitä esittämällä heille puolistrukturoituja kysymyksiä (Liite 1. Kysely perhekeskuksen työntekijöille). Puolistrukturoiduissa kysymyksissä vastaukset olivat avoimia. Kysymyksien avulla selvitimme perheiden tarpeita, joilla he olivat hakeutuneet palvelujen piiriin. Haastateltavilta kysyttiin samassa järjestyksessä samat kysymykset. Tiedonhankinnan muotona pidetään yleisesti haastattelua. (Ruusuvuori ym., 2010, s.10.)

Kyselyn järjestimme etäyhteyden kautta hyödyntäen Teams-alustaa. Tapahtuma toteutettiin ryhmäkyselynä. Käytimme apuna Flinga -työkalua kysymyksiin vastattaessa. Kysely nauhoitettiin, jotta voisimme tarkastaa vastauksia myöhemmin. Tutkimushaastattelun käsikirjassa Anna-Liisa ja Eija Paavilainen kirjoittavat että, haastattelijalta vaaditaan hyvää kuuntelun taitoa ja reagointia vastauksiin, ettei haastattelu heikkene laadullisesti. (Hyvärinen 2017.)

Kyselyyn osallistui kaksitoista perhekeskuksen työntekijää. Työntekijöiltä kysyttiin asiakkaiden tuen tarpeista ja asiakkuuden alkamisen syytä. Tuloksia tarkasteltaessa ohjausvideoiden aiheiksi nousi arjen hallintaan liittyvät pulmat ja lapsen haasteelliseen käyttäytymiseen liittyvät haasteet. Arjen hallintaa koskevat aihealueet liittyivät perheen rytmiin kuten syömiseen, nukkumiseen ja sosiaaliseen mediaan.

Vanhempien ero ja siihen liittyvät haasteet ja parisuhde olivat näkyvässä roolissa haastattelu kysymyksen vastauksissa. Taloudellinen tilanne ja vaikeat ihmissuhteet eivät näytelleet tässä kyselyssä merkittävää roolia.

6.1 Ohjausvideoiden aiheiden valinta

Perhekeskuksen työntekijöille tekemämme haastattelun tuloksista päätellen ensimmäisen ohjausvideon aihe valikoitui helposti, nopeasti ja yksimielisesti. Päätimme tehdä ohjausvideon sosiaaliseen mediaan liittyvistä haasteista ja niihin

tuoda esimerkeillä ratkaisuja. Tämä aihe puhutteli koko ryhmää ja kaikki näimme sen merkityksen, niin lapsille kuin aikuisille.

Toisen ohjausvideon aihe ei valikoitunut niin nopeasti ja tarvitsi itsenäistä pohdintaa jokaiselta. Tutkimme ja pohdimme kuinka, voisimme yhdistää tuloksissa tulleet arjen hallintaan liittyvät pulmat. Aiemmat työelämän kokemuksemme ja oman vanhemmuutemme ansiosta oivalsimme, että näitä kaikki voimme tukea yhteisellä palkkiotaulu ohjausvideolla. Palkkiotaulu sopii monen ikäisille ja sen voi muokata tukemaan kaikkia arjen haasteista pois pääsyä.

6.2 Ohjausvideoiden käsikirjoitus

Ohjausvideoiden tekemisen helpottamiseksi päätimme tehdä videoihin käsikirjoitukset. Ruutuaika videon käsikirjoitus hoitui nopeasti opinnäytetyön tekijöiltä. Kaikilla opinnäytetyön tekijöillä oli samantapaiset ajatukset, kuinka ruutuajan haasteet näkyvät perheissä.

Ruutuaikaan liittyvässä ohjausvideossa toimme esille kuulluksi tulemisen merkityksen, vanhemman vastuun, erilaisten sovellusten hankkimisen ja yhteisten pelisääntöjen tekemisen. Ajatuksenamme oli, ettei kaikilla vanhemmilla ole tietoa maksuttomista sovelluksista, joilla voi valvoa lapsen internetin käyttöä.

Palkkiotaulu videon käsikirjoitusta varten opinnäytetyöntekijät pohtivat itsenäisesti millaisessa tilanteessa palkkiotaulua olisi mahdollista hyödyntää. Pukeutuminen nousi esille jokaisen opinnäytetyöntekijän pohdinnassa ja tämän vuoksi päätimme ottaa palkkiotaulu menetelmän liittyen pukeutumiseen.

Palkkiotaulu videon päätimme toteuttaa hieman eri tavoin kuin ruutuaika videon. Palkkiotaulu video toteutettiin käsinukkeja hyödyntäen ja videoimalla alusta loppuun yhdellä kuvauksella. Vuorosanat kirjoitimme valmiiksi ja ne muotoutuivat ensimmäisen otoksen jälkeen vielä lisää. Tällä videolla päätimme käyttää hahmoilla eri henkilöiden ääniä, jonka ansiosta seuraaminen ja kuunteleminen olisi helpompaa.

Palkkiotaulu on konkreettinen ja helppo perheen toteuttaa. Palkkiotaulun tulostaminen tai itse piirtäminen ei ole taloudellisesti kallis hankinta perheelle. Sitä voidaan hyödyntää mielikuvitusta käyttäen lähes mihin muutostarpeeseen tahansa. Palkkiotaulu vahvistaa ja tukee vanhemmuutta. Ennen palkkiotaulun käyttöönottoa sovitaan yhteiset pelisäännöt palkkiotaulun periaatteista. Näillä voidaan vähentää lapsen ja vanhemman välisiä ristiriitoja.

6.3 Ohjausvideoiden toteutus

Aloitimme ruutuaika ohjausvideon kuvauksella. Toteutimme kuvauksen opinnäytetyöntekijän kotona. Rakensimme legohahmoille nojatuolit tulitikkusasteista ja luovuutta käyttäen somistimme ne. Oikeaa kuvakulmaa ja valotusta kokeilimme useamman kerran. Otimme puhelimella kuvia eri tilanteista, jossa legohahmo-perhe oli. Kuvat jaoimme Spark- video-ohjelmaan. Spark- video-ohjelman valitsimme, koska sen toiminnot sopivat hyvin tällaisen lyhyen videon tuottamiseen sekä ohjelma on selkeä ja helppokäyttöinen. Ohjelmassa kuvat järjestimme ajanallisesti oikeaan järjestykseen, jonka jälkeen kuvien taustalle nauhoitimme puhetta sekä lisäsimme taustamusiikin.

Palkkiotaulu ohjausvideo toteutettiin samalla Spark- video-ohjelmalla. Palkkiotaulu video kuvattiin kokonaisuena videona, jossa saman aikaisesti opinnäytetyöntekijät esittivät käsinukeilla ja puhuivat vuorosanojaan. Ohjausvideon tuottaminen haastoi opinnäytetyöntekijät heittäytymään perheen tunnetiloihin ja rooleihin, näin ohjausvideoihin saatiin todellisuuden tuntua.

Ohjausvideoiden valmistumisen jälkeen katsoimme videot. Yhdessä keskustellen arvioimme tuotoksiamme. Olimme tietoisia siitä, ettemme voi odottaa ohjausvideoiden olevan yhtä laadukkaita kuin ammattilaisen tekemänä. Arviointia ja uutta työmenetelmää ajatellen asiasisältö ja ohjausvideoiden selkeys ovat tärkeämpää kuin videoiden visuaalinen puoli.

Heti ensimmäisellä katsontakerralla näimme parannuskohtia ohjausvideoissa. Tämän jälkeen otimme ruutuaika videoon muutamia kuvia toisesta kuvakulmasta.

Lisäksi puheosiot nauhoitimme uudestaan, koska puhe oli liian nopeaa. Palkkiotaulu videon ensimmäisen version jälkeen muokkasimme hieman puhevuoroja ja otimme käyttöön mikrofonin, jotta äänenlaatu olisi parempi. Lisäksi muokkasimme ohjausvideon alivalottuneisuutta.

Valmiit ohjausvideot on ladattu YouTube-verkkosivuston yksityiselle tilille. YouTube:n yksityisen tilin linkit julkaistaan perheille.fi sivustolla, jonka ansiosta lapsiperheet pääsevät katselemaan ohjausvideoita. Ruutu-aika video on nimetty Halitseeko älylaite (Liite 2. Ohjausvideoiden linkit). Palkkiotaulu video on nimellä Positiivinen kasvatus, palkkiotaulu (Liite 2. Ohjausvideoiden linkit).

6.4 Videoiden palauteet perheiltä ja Perhekeskuksen työntekijöiltä

Ohjausvideot näytimme kuudelle pikkulapsen vanhemmalle Pieksämäellä ja Tampereella (Liite 3. Palautekysely ohjausvideoista vanhemmille). sekä Pieksämäen Perhekeskuksen työntekijöille (Liite 4. Palautekysely ohjausvideoista Perhekeskuksen työntekijöille). Ohjausvideoiden palautteen tiedonkeruu menetelmänä käytimme avointa haastattelua. Avoin haastattelu menetelmä muistuttaa hyvin paljon vapaata keskustelua. Tällä lähestymistavalla koemme saavamme monimuotoisempia palautevastauksia kohdehenkilöiltämme.

Haastatteluun osallistuneet henkilöt antoivat ohjausvideoista palautetta. Haastateltavat kertoivat ohjausvideoiden olevan selkeitä, toimivia ja ymmärrettäviä. Palauteen antajat kokivat videoiden olevan juuri sopivan mittaisia ja mielenkiinto pysyi yllä koko ohjausvideoiden keston ajan.

Kehittämiseksi haastatteluun vastanneet nostivat äänen käytön ja ohjausvideoiden tekstityksen. Palauteen pohjalta muokkasimme videoiden ääniraitoja vielä uudelleen selkeämmäksi sekä pidensimme videoiden lopussa olevia informaatio osuuksia. Informaatio osuudet helpottavat katsojia löytämään lisämateriaalia ohjausvideoissa käsiteltävistä aiheista. Lisäksi tuli toiveita saada ohjausvideoita muistakin lapsiperheitä koskevista haasteista. Esiin nousi toive saada

kirjallisia ohjeita palkkiotaulun käyttämisestä ja lisä informaatioita yhteisten pelisääntöjen toteuttamisesta.

Valmiit ohjausvideoiden linkit julkaistaan perheille.fi sivustolle. Perheille.fi sivusto on pieksämäkeläisille lapsiperheille entuudestaan tuttu sähköinen lapsiperheiden tietopankki. Perheille.fi sivuston ansiosta ohjausvideot saa näkyvyyttä ja lapsiperheet kohderyhmänä löytävät ne helposti.

7 POHDINTA

7.1 Ammatillinen kasvu

Kehittämispäätöksen opinnäytetyön tekeminen oli mielenkiintoista ja ajatuksia herättävää. Innostusta ylläpiti, kun saimme olla luomassa uutta työmenetelmää Perhekeskukselle ja lapsiperheet saavat tukea lapsiperhearkeen ohjausvideoiden vinkkejä hyödyntäen. Ohjausvideoiden kautta perheet saavat ideoita, kuinka pienillä asioilla voidaan saada arki sujumaan helpommin ja kuinka lasten kehitystä voidaan tukea positiiviseen suuntaan. Ohjausvideoihin sisällytettiin informaatiota mistä lisämateriaalia löytyy. Ohjausvideoista hyötyvät kaikki lapsiperheet joko saaden vahvistusta toimintatapaansa tai saaden uusia toimintatapoja haasteiden ratkaisemiseksi.

Pohdimme, että monet ihmiset eri ikäluokissa ja elämäntilanteissa voisivat hyötyä tämän kaltaisista videoista, kuten isovanhemmat voisivat tukea lastenlastensa arkea ohjausvideoiden avulla. Ohjausvideot ovat tuotettu siitä näkökulmasta, että niitä voidaan katsoa ja aiheista keskustella yhdessä lasten kanssa. Menetelmien käyttöönotto ei vaadi kalliita materiaalikustannuksia ja ne ovat helposti toteutettavissa.

Mielestämme olemme onnistuneet tehtävässämme, kun Perhekeskus tuottaa yhdenkin ohjausvideon lapsiperheille. Lapsen ja perheen saama hyöty ohjausvideoista voi näkyä hyvinvointina elämän muissa osa-alueissa ja näin hyöty kertaantuu.

Opinnäytetyö on prosessi, joka tarvitsee aikaa, ajatuksia ja ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita samasta asiasta. Opinnäytetyö hioutui matka varrella ja idea kirjastui tehtävän edetessä. Kehitimme ja muokkasimme suunnitelmaa esiin nousseiden ideoiden pohjalta sekä tarkastelimme tehtäväämme eri näkökulmista.

Tärkeimmäksi opiksi opinnäytetyön prosessissa saimme sen, kuinka ihmiset ovat merkityksellisessä roolissa. Mitä useamman ihmisen kanssa vaihdoimme

ajatuksia opinnäytetyöstämme, sitä laajemman näkökulman saimme prosessiimme ja havainnoimme myös asioita, joita itse emme olleet huomioineet. Prosessi laajensi ajatteluamme, että saamme yhdessä työskennellessämme esiin monipuolisempia näkökulmia ja mielipiteitä aikaan enemmän kuin yksin työskennellessämme. Asioiden laaja-alainen tarkastelu on tärkeä työkalu ajatellen sosionomin ammattia. Prosessi muistuttaa siitä kuinka tärkeässä asemassa asiakkaat ovat palvelujärjestelmässä sekä palveluiden kehittämisessä.

Opinnäytetyöprosessi kasvatti henkistä kapasiteettiä kohti sosionomin ja sosionomi-diakonin ammatteja. Prosessin kehityskaari toi ammatillista ymmärrystä. Jokainen prosessi tarvitsee oman ajan. Oivalsimme rajaamisen tärkeyden, jotta aihe ja aika pysyvät sovitussa raameissa. Ylpeydellä katsomme itseämme ajatellen millaisen matkan ajallisesti ja henkisesti teimme opinnäytetyön valmiiksi saattamiseksi. Koemme, että teimme merkityksellisen uudistuksen Perhekeskuskelle ja ennen kaikkea lapsiperheet hyötyvät uudesta työmenetelmästä, jota Perhekeskus heille tarjoaa.

Opinnäytetyön tekijöiden tiivis yhteistyö, tuttavuus, reflektiotaidot ja omien vahvuuksien tunnistaminen olivat vahvuuksiamme opinnäytetyöprosessissa. Lisäksi kunnioitettava ja läsnä-oleva vuorovaikutus oli merkittävässä asemassa niin yhteistyössä eri osapuolien kanssa kuin ryhmämme kesken.

Opinnäytetyöprosessin ja ohjausvideoiden tuottamisessa ryhmämme haaste oli aikataulussa pysyminen. Ohjausvideoiden tekoprosessiin vaadittiin suunniteltua enemmän aikaa ja yhteisen työskentelyajan sovittaminen kaikille sopivaan ajankohtaan tuntui välillä haasteelliselta. Käytännön ihmisinä saimme aikataulua kurottua loppua kohti, joka vaati jokaiselta joustavuutta ja uudelleen järjestelyä omassa arjessaan. Vuorotellen meissä oli havaittavissa pientä uupumusta, onneksi kannustimme ja tuimme toisiamme. Yhteen hiilen puhaltamien eli samaan päämäärään pyrkiminen on tärkeä ominaisuus työntekijällä tulevaisuuden muuttuvissa työyhteisöissä, joissa työntekijöiden vaihtuvuus on suuri.

7.2 Eettisyyden pohdinta

Uuden työmenetelmän luominen Perhekeskukselle aiheuttaa eettistä ristiriitaa opinnäytetyöntekijöissä. Ihmisten välistä vuorovaikutusta korostetaan ja samanaikaisesti kehitetään lapsiperheille digipalveluita, joissa ei ole vuorovaikutusta. Pohdimme lisääkö digipalvelut korjaavien palveluiden käyttäjiä, koska läsnäolo ja kasvokkain tapahtuva kohtaaminen jäävät toissijaiseksi.

Ohjausvideoiden tuottamisessa pohdimme videoiden eettisyyttä useammasta näkökulmasta kuten työtahot ja erilaiset perheet. Lisäksi mietimme kuinka aika saattaa muuttaa ajattelutapoja ja käsitteitä sekä tulla uusia tutkimustuloksia, jotka ovat päinvastaisia kuin tuottamissamme ohjausvideoissa. Ohjausvideot teimme kunnioitettavalla tavalla, etteivät ne loukkaa tai syrji ketään. Ohjausvideoihin valitsimme tarkoituksella eri tyylliset esittämishahmot, että mikään ihmisryhmä ei korostuisi videoiden perusteella. Tyyllillisessä ilmaisussa pyrimme neutraaliin tulkintaan. Opinnäytetyöhön liittyviin haastatteluihin vastaaminen oli vapaaehtoista ja vastauksiin ei pyritty vaikuttamaan valmiilla kysymyksillä kuten oliko videot tuotettu riittävän selkeästi.

7.3 Jatko ideat opinnäytetyöhömmme

Opinnäytetyötämme voisi jatkojalostaa monella tapaa. Uusi työmenetelmä Piekämäen kaupungin Perhekeskukselle antaa uusia mahdollisuuksia saada lapsiperheitä kiinnostumaan arjen hallinnasta. Tulevaisuudessa voisi olla livelähetyksiä lapsiperheille, jossa ammattilaiset vastaavat lapsiperheiden kysymyksiin. Livelähetykset taltioitaisiin ja ne julkaistaisiin perheille.fi sivustolla.

Lisäksi eri lapsiperheiden ammattiedustajat toisivat tietoa ammatistaan ja millaisissa asioissa heidän palveluidensa piiriin ohjaututaan. Vanhempien haastattelujen taltiointi antaisi lisä-arvoa muille lapsiperheitä. Tämä kokemus toisi ajatuksen siitä, etteivät he ole yksin haasteidensa kanssa. Erilaisten lapsiperheille tarkoitettujen ryhmien pitäminen internetin välityksellä voisi olla myös jatkoa opinnäytetyöllemme. Ryhmiin voisi osallistua paikkakunnasta riippumatta. Tämä voisi

antaa rohkeutta osallistua ryhmään pieneltä paikkakunnalta, jossa kaikki tuntevat toisensa.

LÄHTEET

- Aaltonen, J. (2018). *Käsikirjoittajan työkalut*. Suomen Yliopistopaino Oy.
- Browning, D. (2013). Rights: *What Rights Are at Stake? How Should the Rights of Adults and Children Shape the Law of Parenthood?* Teoksessa: L. McClain & D. Cere (toim.) *What Is Parenthood? Contemporary Debates About the Family*. New York: NYU Press, 103–104.
- Cantell, H. (2010). *Ratkaiseva vuorovaikutus*. TS- kustannus.
- Friedman, M., Bowden, V. & Jones, E. (2003). *Family Nursing. Research, theory and practice*. Pearson Education. New Jersey.
- Hirvonen, E. (2003). *Käsikirjoittaminen*. WS Bookwell Oy.
- Hyvärinen, M., Nikander, P., & Ruusuvuori, J. (toim.). (2017). *Tutkimushaastattelun käsikirja*. Vastapaino. Tampere. Saatavilla 31.5.2021 Tutkimushaastattelun käsikirja | Ellibs Lukuohjelma (ellibslibrary.com)
- Ilmarinen, V., & Koskela, K. (2015). *Digitalisaatio – yritysjohdon käsikirja*. Talentum media oy.
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M., & Virolainen, A. (2012) *Perheen parhaaksi – perhetyön arkea*. Edita.
- Kristeri, I. (2002). *Vahvaan vanhemmuuteen*. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- L 1301/2014. Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- Laurinen, J. (2016). Kirkko, joka arvostaa lasta, pitää huolta lasten vanhemmista. *Varhaiskasvatus ja perhetoiminta seurakunnissa*. (s.149–174). (Diak Työelämä 6). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Leskisenoja, E. (2019). *Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. To-teuta käytännössä.*(2 p.) Otavan Kirjapaino Oy.
- Lounais-Suomen Syöpäyhdistys. (i.a.).*Lapsiperheet*. Saatavilla 20.10.2021 <https://www.lounais-suomensyopayhdistys.fi/neuvonta-ja-tuki/lapsiperheet/>
- Myllärniemi, A. (2007). *Lastensuojelun perhetyö ammattikäytäntönä*. Helsinki: Yliopistopaino.

- Mäntynen, O. (2016). Hyvinvointia edistävä perhetyö on avain parempiin perhepalveluihin. *Varhaiskasvatus ja perhetoiminta seurakunnissa*. (s. 119—131). (Diak Työelämä 6). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Perhetyö. (2021). *Terveysten ja hyvinvoinninlaitos*. Saatavilla 31.5.2021 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>
- Pieksämäen kaupunki. (i.a.) *Strategia 2018 — 2027*. Saatavilla 17.11.2021 <https://www.pieksamaki.fi/wp-content/uploads/Pieks%C3%A4m%C3%A4en-strategia-2018-2027-22.1.2018-1.pdf>
- Ruusuvuori, J., Nikandet, P., & Hyvärinen, M. (2010). *Haastattelu analyysi*. Vastapaino.
- Rönkkö, L., & Rytönen, T. (2010). *Monisäikeinen perhetyö*. WSOY pro Oy.
- Seppänen, P., Tapio, N., Toivanen, R., & Vilen, M. (toim.). (2014). *Kohtaamisia lapsiperheissä; Menetelmiä perhetyöhön*. (2 p.) Hansaprint Oy.
- Sote-uudistus. (i.a.) *Lapsi- ja perhepalvelut*. Saatavilla 9.11.2021 <https://soteuudistus.fi/palvelujen-kehittaminen/lapsi-ja-perhepalvelut>
- Suomen ev.lut. kirkko (i.a.). *Perhelähtöinen työote ja yhteistyö*. Saatavilla 16.8.2021 <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/aikuiset-ja-perhe/perheet>
- Suomen ev.lut.kirkko (i.a.). *Perhelähtöisen seurakunnan suuntaviivat*. Saatavilla 14.11.2021 <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/aikuiset-ja-perhe/perhelahtoisien-seurakunnan-suuntaviivat>
- Sutinen, P., & Valtonen, M. (toim.). (2016). *Varhaiskasvatus ja perhetoiminta seurakunnissa*. (Diak Työelämä 6). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Sutinen, P. (2016) Perhetyö seurakuntien työntekijöiden näkökulmasta. *Varhaiskasvatus ja perhetoiminta seurakunnissa*. (s.71—86).(Diak Työelämä 6). Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Valtioneuvosto. (2020). *Tieto hyvinvoinnin ja uudistuvien palvelujen tukena*. Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla 31.5.2021 [URN_ISBN_978-952-00-3548-8.pdf](https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3548-8) (valtioneuvosto.fi)
- Vilén, M., Seppänen, P., Tapio, N., & Toivanen, R., (toim.). (2014). *Kohtaamisia lapsiperheissä, Menetelmiä perhetyöhön*. Hansaprint.

Vuori, J., & Nätkin, R. (toim.). (2007). *Perhetyön tieto*. Tallinna Raamatutrukikoda.

Vuorinen, K. (2021) *Positiivinen pedagogiikka* [verkkosivu]. Saatavilla 15.8.2021
<https://kaisavuorinen.com/positiivinen-pedagogiikka/>

Kysely Perhekeskuksen työntekijöille

1. Kirjoita Flingan yhdelle muistilapulle asiakkaan tuen tarve tai asiakkaaksi tulon syy.

LIITE 2

Ohjausvideoiden linkit

Hallitseeko älylaite <https://youtu.be/-1o4Qqs46eg>

Positiivinen kasvatus, palkkiotaulu <https://youtu.be/vTbklcETtG0>

LIITE 3

Palautekysely ohjausvideoista vanhemmille.

1. Kerro omin sanoin ruutuaika videosta palautetta
2. Kerro omin sanoin palkkiotaulu videosta palautetta

Palautekysely ohjausvideoista Perhekeskuksen työntekijöille.

1. Kerro omin sanoin ruutuaika videosta palautetta
2. Kerro omin sanoin palkkiotaulu videosta palautetta